

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій Жильцов

«05» «09» 2022

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди
для студентів

спеціальності	022 Дизайн
освітньої програми	022.00.03 Прогнозування моди
освітнього рівня	другого (магістерського)

Київ – 2022

Розробник: Лозова Ольга Миколаївна, завідувач кафедри практичної психології,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Викладач: Лозова Ольга Миколаївна, завідувач кафедри практичної психології,
Київський університет імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) практичної психології

Протокол від 23 серпня 2019 р. № 7

Завідувач кафедри _____ (О.М. Лозова)
(підпис)

Робочу програму погоджено із гарантом освітньо-професійної програми
«Прогнозування моди»

23 серпня 2020 року

Гарант освітньо-професійної програми
022.00.03 «Прогнозування моди» _____ (Л.М. Білякович)

Робочу програму перевірено
02.09.2020 р.

Заступник директора/декана _____ (Р.О. Павлюк)
(підпис)

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р. _____ (Лозова О.М.), «26» 08 2020 р., протокол № 8
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____, «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____, «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____, «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	5	5
Семестр	9, 10	9, 10
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	--
Семестровий контроль	--	--
Самостійна робота	80	104
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: сформувати професійне уявлення про світ моди як про сферу породження, функціонування суб'єктивного простору, фрагмент образу світу особистості та спосіб відображення психікою об'єктивної дійсності.

Завдання дисципліни:

- здатність здійснювати професійну діяльність згідно з психолого-естетичними та естетичними канонами;
- уміння добирати доречну стратегію аналітико-синтетичної діяльності при дослідженні моди та гнучкість у сприйнятті й продукуванні текстів стосовно моди;
- здатність оцінювати ефективність застосування методичних засобів психосемантичного дослідження моди як культурного явища.

3. Результати навчання за дисципліною:

- здатність продемонструвати знання проявів сучасного дискурсу моди та здійснення їх системного психосемантичного та психосеміотичного аналізу;
- здатність до аналізу та оцінки соціокультурної та субкультурної за походженням семантики й семіотики моди;
- володіння навичками продукування дискурсу моди, спрямованого на популяризацію її кращих зразків та піднесення рівня культури суспільства.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни
«Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди»
для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуаль	
Змістовий модуль 1 «ПСИХОСЕМАНТИКА СВІДОМОСТІ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ»							
Тема 1. Теоретичні засади вивчення людської свідомості	14	2	2	-	-	-	10
Тема 2. Психологічні теорії свідомості	14	2	2	-	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	4				20
Змістовий модуль 2 «ПСИХОСЕМАНТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСУ МОДИ»							
Тема 3. Мистецтво моди як механізм трансляції смислів	14	2	2	-	-	-	10
Тема 4. Актуальні прояви міфотворчості у галузі моди	14	2	2	-	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	4	-	-	-	20
Змістовий модуль 3. «ПСИХОСЕМАНТИКА І ПСИХОСЕМІОТИКА ПЕРЦЕПЦІЇ ТА ПРОДУКУВАННЯ ТЕКСТІВ МОДИ»							
Тема 5. Основні категорії психосемантики моди	14	2	2	-	-	-	10
Тема 6. Психологічна проблематика розуміння і продукування знака	14	2	-	2	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	2	2	-	-	20
Змістовий модуль 4 «ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОСЕМАНТИКИ ТА ПСИХОСЕМІОТИКИ ДИСКУРСУ МОДИ»							
Тема 7. Психосемантика мовленнєвого впливу в фешн-індустрії	14	2	2	-	-	-	10
Тема 8. Методи дослідження дискурсу моди	14	2	-	2	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	2	2	-	-	20
Усього	120	16	12	4	-	-	80

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «ПСИХОСЕМАНТИКА СВІДОМОСТІ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ»

Лекція 1. Теоретичні засади вивчення людської свідомості (2 год).

Психосемантика як галузь когнітивної психології. Специфіка предмета і методів, психосемантика “традиції значення” (В.Ф. Петренко, О.Г. Шмельов) і “традиції смислу” (О.М. Леонтьєв, О.Ю. Артем'єва, Д.О. Леонтьєв). Суб'єктивна семантика та мовна картина світу. Смислові структури та семантичний простір особистості. Смысл як структурний елемент свідомості і діяльності. Психосеміотика як галузь дослідження символів.

Семінар 1. Теоретичні засади вивчення людської свідомості (2 год).

Лекція 2. Психологічні теорії свідомості (2 год).

Взаємозв'язок свідомості й особистості. Складові свідомості (значення, особистісний смысл, чуттєва тканина). Упередженість людської свідомості (О. М. Леонтьєв, С. Л. Рубінштейн). Мова і свідомість, свідомість як «подвоєння світу». (О.Р.Лурия, Н.І.Чуприкова), Свідомість як внутрішній діалог (М.М. Бахтін). Форми значень: синкрети, комплекси, псевдопоняття, наукові і життєві поняття. (Л.). Взаємозв'язок індивідуального значення, особистісного сенсу і чуттєвої тканини. Проблема «афекту та інтелекту» (Л., С.Л.Рубінштейн).

Ключові поняття: свідомість, структура свідомості, гносеологічний та соціологічний аналіз.

Семінар 2. Психологічні теорії свідомості (2 год).

Змістовий модуль 2

«ПСИХОСЕМАНТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСУ МОДИ

Лекція 3. Мистецтво моди як механізм трансляції смислів (2 год).

Семіосфера та психосемантика візуальних видів мистецтв. Проблема трансляції смислів через культуру моди: два потрактування. Семіотичний світ моди. Авторська “задача на смысл” та її тестові проєкції. Психологічні засоби втілення смислів у текстах модного дискурсу.

Семінар 3. Мистецтво моди як механізм трансляції смислів (2 год).

Лекція 4. Актуальні прояви міфотворчості у галузі моди (2 год.)

Призначення моди як феномену буденної свідомості сучасної людини. Мода як вирішення постійно змінних відносин суб'єкта: потреб, інтересів, засобів їх задоволення. Проблема зв'язку дискурсу моди з неоміфотворчістю. Релігійні рудименти та архетипи моди. Ідеологеми і владна функція моди. Реклама. Квазінаукові міфології: «віртуальна реальність» моди; метафора;

неоміф.

Ключові поняття: потреби, інтереси, міфотворчість, релігія, ідеологеми, реклама, квазінаука, мода.

Семінар 4. Актуальні прояви міфотворчості у галузі моди (2 год).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

«ПСИХОСЕМАНТИКА І ПСИХОСЕМІОТИКА ПЕРЦЕПЦІЇ ТА ПРОДУКУВАННЯ ТЕКСТІВ У ГАЛУЗІ ДИСКУРСУ МОДИ»

Лекція 5. Основні категорії психосемантики моди (2 год)

Смислові структури та семантичний простір особистості. Смысл як структурний елемент свідомості і культури. Теорія формування значення (трикутник Огдена-Рідчардса): образна, реактивна, інформативна теорії. Денотативне, сигніфікативне, конотативне значення моди. Форми існування значення об'єктів моди в індивідуальній свідомості.

Семінар 5. Основні категорії психосемантики моди (2 год)..

Лекція 6. Психологічна проблематика розуміння знака (2 год)

Розуміння дискурсу як смислорозрізнення на рівні слова. Універсальний предметний код і декодування інформації. Розуміння фрази. Категорії „текст”, „підтекст”, „затекст”. Мозкова організація процесів сприймання дискурсивного мовлення. Смысловий предикат.

Практичне заняття 6. Психологічна проблематика розуміння знака (2 год)

Змістовий модуль 4

«ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОСЕМАНТИКИ ТА ПСИХОСЕМІОТИКИ ДИСКУРСУ МОДИ»

Лекція 7. Психосемантика мовленнєвого впливу в фешн-індустрії

Стратегія і тактика мовленнєвої поведінки. Знакова діяльність в усному виступі, в переговорному процесі. Усне мовлення фахівця в галузі моди. Граматика і фоносемантика рекламних текстів у галузі моди.

Семіосоціопсихологічні типи реципієнтів тексту. Знаки-порушники соціальної комунікації. Основні типи помилок, що порушують якість тексту: логічні, стилістичні, графічні помилки, роздвоєння образу, неправильний зв'язок слів тощо.

Практичне заняття 7. Психосемантика мовленнєвого впливу в фешн-індустрії (2 год.).

Лекція 8. Методи дослідження дискурсу моди (2 год.).

Методи семантичного аналізу: асоціативний експеримент, суб'єктивне шкалювання, метод сортування Міллера, «семантичний радикал» А.Р.Лурии, О.С.Виноградовой, умовнорефлекторні методики, атрибуція мотивів і метод множинних ідентифікацій (В. Ф. Петренко) і т.д. Семантичний диференціал (СД)

- як одна з ранніх технік побудови семантичних просторів. (Ч.Осгуда, Дж.Сузі, Р.Танненбаум, Дж.Керролл). Універсальний і приватні семантичні диференціали. Розширення універсального семантичного простору, «невербальний семантичний диференціал» Застосування методів психосемантики в прикладних областях. Дослідження суспільної свідомості в етнопсихології. Соціальні репрезентації (С.Московічі). Психосемантика і реклама моди. Оцінка ефективності комунікативного впливу. Психосемантичні дослідження в галузі психології моди.

Ключові поняття: метод семантичного диференціала, методики вербального асоціативного експерименту, методика вільної семантизації візуальних об'єктів, метод семантичної реконструкції значень.

Практичне заняття 8. **Методи дослідження дискурсу моди** (2 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1					1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	1	10	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	69	-	69		69		69
Максимальна кількість балів: 276									
Розрахунок коефіцієнта. $276 \div 100 = 2,76$; $K = 2,76$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Завдання для самостійної роботи зі змістового модуля 1 курсу «Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди».

Формат звітування: аналітичний коментар обсягом до 3 000 знаків до Ювала Н. Харарі «Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього», в якому необхідно розкрити проблему трансформації суспільної свідомості, максимально виявивши знання курсу, але мінімально використовуючи матеріали лекції, та подати в формі письмової відповіді.

Критерії оцінювання завдань (репродуктивний, алгоритмічний, творчий рівень оцінюються одноково) та кількість балів:

своєчасність виконання навчальних завдань – 1 бал;

повний обсяг їх виконання – 1 бал;

якість виконання навчальних завдань – 1 бал;

самостійність виконання – 1 бал;

творчий підхід та ініціативність у виконанні завдань – 1 бал.

Завдання для самостійної роботи зі змістового модуля 2 курсу «Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди».

Формат звітування: аналітичний коментар до моди історичної епохи у фільмі Тома Хупера «Король говорить». Обсяг роботи до 3 000 знаків.

Критерії оцінювання завдань і кількість балів:

своєчасність виконання навчальних завдань – 1 бал;

повний обсяг їх виконання – 1 бал;

якість виконання навчальних завдань – 1 бал;

самостійність виконання – 1 бал;

творчий підхід та ініціативність у виконанні завдань – 1 бал.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

1. Формою контролю знань студентів зі змістового модуля

«Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди» є виконання аналітичного завдання.

Приклад аналітичного завдання до модульного контролю 1. Наведіть текст (до 2 тис. знаків) з наукової, художньої літератури, з соціальних мереж або самостійно опишіть конкретну ситуацію, в якій яскраво проявилась дискурс моди сучасної людини.

2. Проаналізуйте текст за такими критеріями:

- яка з функцій моди найважливіші в цій ситуації?
- яка складова структури свідомості тут домінує?
- які історичні типи моди проглядаються у сучасній людини в цій ситуації?

• опишіть основні характеристики дискурсу моди, що проявилися тут (ірраціональність, нетерпимість до протиріч, нерелексивність)

Зверніть увагу на те, що кожне ваше судження мусить бути пояснене з опорою на текст.

Формою контролю знань студентів зі змістового модуля 2 є звіт з візуально-діагностичного практикуму.

Мета практикуму: систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст завдання: студент добирає 5 фотографій. На основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять студент дає розгорнуту характеристику типів, видів, змістових і функціональних характеристик моди, зображених на фотографіях.

Орієнтовна структура звіту – звіт виконується у довільній формі

(наприклад, у формі есе). Опис кожної фотографії не має перевищувати 1000 друкованих знаків. Опис має містити аналіз дискурсу моди, виклад спостережених фактів у логічній послідовності, доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблем, коректне застосування термінів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Формою проведення семестрового контролю з курсу «Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди» є залік.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична карта змістового модуля «Психосемантика і психосеміотика дискурсу моди».

Разом: 120 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год; практичні – 4; модульний контроль – 8 год; самостійна робота – 80 год.

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	ПСИХОСЕМАНТИКА СВІДОМОСТІ В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ		ПСИХОСЕМАНТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИСКУРСУ МОДИ		ПСИХОСЕМАНТИКА І ПСИХОСЕМІОТИКА ПЕРЦЕПЦІЇ ТА ПРОДУКУВАННЯ ТЕКСТІВ МОДИ		ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОСЕМАНТИКИ І ПСИХОСЕМІОТИКИ ДИСКУРСУ МОДИ	
Кількість балів за модуль	69		69		69		69	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій (відвідування – 1 бал)	Теоретичні засади вивчення людської свідомості	Психологічні теорії свідомості	Мистецтво моди як механізм трансляції смислів	Актуальні прояви міфотворчості у галузі моди	Основні категорії психосемантики моди	Психологічна проблематика розуміння і продукування знака	Психосемантика мовленнєвого впливу в фешн-індустрії	Методи дослідження дискурсу моди
Семінари	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми семінарських занять (за участь до 10 балів, відвідування – 1 бал)	Теоретичні засади вивчення людської свідомості	Психологічні теорії свідомості	Мистецтво моди як механізм трансляції смислів	Актуальні прояви міфотворчості у галузі моди	Основні категорії психосемантики моди	Психологічна проблематика розуміння і продукування знака	Психосемантика мовленнєвого впливу в фешн-індустрії	Методи дослідження дискурсу моди
Самостійна робота	5+5 балів	5+5 балів	5+5 балів	5+5 балів	5+5 балів	5+5 балів	5+5 балів	5+5 балів
Поточний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
Підсумковий контроль	Залік							
Розрахунок коефіцієнта	Максимальна кількість балів за семестр – 276 балів (K=2,76).							

Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Акопов Г.В. Психология сознания: Вопросы методологии, теории и прикладных исследований. Москва: Институт психологии РАН, 2010. 272 с.
2. Артемьева Е. Ю. Основы психологии субъективной./ под ред. И. Б. Ханиной. М. : Наука; Смысл. 1999. 350 с.
3. Байбурин А. К. Семиотические аспекты функционирования вещи. *Этнографическое изучение знаковых средств культуры*. Ленинград: Наука, 1989. С. 63–89
4. Бремон К. Логика повествовательных возможностей. *Семиотика и искусствометрия. Современные зарубежные исследования* / под ред. Ю. М. Лотмана. М. : Мир, 1972. –С. 108–135.
5. Ванькович С.М. Костюм в плену эклектики: архитектурно-стилистические ассоциации. Москва: Фонд «Русские Витязи», 2015. 127 с.
6. Килошенко М. И. Психология моды: учебное пособие. Санкт-Петербургский гос. университет технологии и дизайна, 2000. 172 с.
7. Левашов В. И. Введение в психосемиотику. СПб.: СПб. ун-та, 1994. 57 с.
8. Лозова О.М. Методологія психосемантичних досліджень етносу: Монографія. Київ: Слово, 2011. 188 с.
9. Петренко В. Ф. Многомерное сознание: Психосемантическая парадигма. Москва: Новый хронограф, 2010. 440 с.
10. Петренко В. Ф. Основы психосемантики 2-е изд., доп. СПб. : Питер, 2005. 480 с.
11. Семиотика и искусствометрия. Современные зарубежные исследования [под ред. Ю. М. Лотмана]. Москва: Мир, 1972. 251 с.
12. Федорова Л. Л., Вьелар С., Беликов В. И. Мода в языке и коммуникации. Москва: РГГУ, 2014, 352 с.

Додаткова:

1. Грачева А. Иссей Мияке: Поэт одежды [Электронный ресурс] Электрон. текстовые данные. М.: Этерна, 2014. 104 с.
2. Лэндис Д.Н. Профессия: художник по костюмам. Москва: Рипол Классик. 2014. 192 с.
3. Лозова О.М. Міф як первинна метамова суспільної свідомості: огляд проблематики. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Педагогіка і психологія: зб. наук. пр./* редкол.: Огнев'юк В.О., Бех І.Д., Хоружа Л.Л. Київ: Київський міський педагогічний ун-т ім. Б.Д. Грінченка, 2010. № 13 (1). С.18-21.
4. Лозовая О. Н. Психосемиотика литературного произведения в психосемантическом контексте его восприятия. *Журнал практикующего психолога*. 2006. Вып. 12. С. 122–137.
5. Тангейт М. Построение бренда в сфере моды: от Armani до Zara Москва : Альпина Паблишер. 2014. 210 с.